

Finansdepartementet

Angående konkurrensverkets rapport Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade.

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerad rapport.

Ekonomisk brottslighet har blivit en allt viktigare del av den organiserade brottsligheten och företag används idag för att möjliggöra alla typer av kriminell verksamhet. Även kommuners och regioners välfärdsutbetalningar angrips nu av kriminella aktörer¹, som både infiltrerar och utnyttjar välfärdssystemen genom att bedriva verksamhet inom till exempel vård, skola och omsorg. Brister i kontrollsystemen gör det möjligt att begå ekonomisk brottslighet genom att fakturera för tjänster som inte utförs eller som är av mycket lägre kvalitet än vad som tas betalt för.

Ekobrottsmyndigheten arbetar brottsförebyggande såväl strategiskt som operativt och möter många kommuner och regioner som i sin verksamhet har flera verktyg att använda för att förebygga brott, däribland inom offentlig upphandling. Utifrån Ekobrottsmyndighetens erfarenhet är kravställning, kontroll och uppföljning bland de viktigaste verktygen för att förebygga ekonomisk brottslighet. Dessa verktyg skulle dock kunna användas bättre och mer systematiskt i upphandlingar för att undvika att avtal tecknas med oseriösa och kriminella aktörer och för att lättare kunna sägas upp eller häva ett ingånget avtal när det upptäcks att en aktör är oseriös eller kriminell.

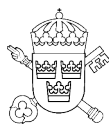
Bestämmelser om onormalt låga anbud är ett av flera viktiga verktyg för att motverka kriminella och oseriösa aktörer. Det är angeläget att bestämmelserna tillämpas fullt ut. Ekobrottsmyndigheten tillstyrker därför de ändringar i upphandlingslagarna som Konkurrensverket föreslår.

5.2.1. En hjälpregel för att identifiera onormalt låga anbud

Ekobrottsmyndigheten menar att en hjälpregel som indikerar när ett anbud ska utredas närmare underlättar identifieringen av onormalt låga anbud. Ekobrottsmyndigheten ställer sig därför positiv till förslaget.

En fördel med en hjälpregel är att den skapar transparens, förutsebarhet och likabehandling eftersom kriterierna för bedömningen är kända på förhand. Å andra sidan blir det tydligt även

¹ Myndighetsgemensam lägesbild, Organiserad brottslighet 2023, utgivare: Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen

för oseriösa aktörer vilka anbud som automatiskt kommer att utredas närmare. Detta medför att oseriösa leverantörer, för att slippa denna utredning, kan komma att lägga sig prismässig precis ovanför denna nivå. Det är därför väsentligt att hjälpregeln, så som är avsett, endast är en alternativ förutsättning för att identifiera onormalt låga anbud och att en bedömning måste göras av förutsättningarna i det enskilda fallet.

5.2.2. Förtydligande av det kontradiktoriska förfarandet

Ekobrottsmyndigheten delar Konkurrensverkets bedömning att ett förtydligande av det kontradiktoriska förfarandet innebär fördelar och underlättar för upphandlande organisationer, som får bättre möjligheter att ställa krav och vidta ordentliga utredningsåtgärder innan beslut. För att underlätta processen är det särskilt viktigt att ansvarsfördelningen och bevisbördans placering förtydligas i lagtext.

5.2.3 Förtydligande av förutsättningarna för en tillfredsställande förklaring

Ekobrottsmyndigheten bedömer att det är viktigt att förtydliga förutsättningarna för att en förklaring ska anses tillfredsställande. Härigenom ges upphandlande organisationer bättre förutsättningar att utreda förklaringar till onormalt låga anbud och att, i de fall då anbudet förkastas, kunna fatta beslut som står sig vid en överprövning.

5.2.4 Avtalsuppföljning

Ekobrottsmyndigheten ser avtalsuppföljning som ett viktigt instrument för att bedöma vilka aktörer som är oseriösa och att undvika att dessa anlitas i framtiden. Ekobrottsmyndigheten välkomnar förslaget att vidare utreda möjligheten att i författning öka styrningen av upphandlande organisationers avtalsuppföljning.

5.2.5 Utökat stöd i frågor om onormalt låga anbud

Ekobrottsmyndigheten ställer sig positiv till Konkurrensverkets förslag att Upphandlingsmyndigheten ska ges ett särskilt uppdrag att ta fram ett ändamålsenligt stöd till upphandlande organisationer kring den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om onormalt låga anbud. Ekobrottsmyndigheten menar att förslaget kan bidra till att upphandlande organisationer ges möjlighet att använda kravställning, kontroll och uppföljning på ett mer systematiskt sätt.

Detta yttrande har beslutats av t f rättschefen Karin Mostad. Verksjuristen Marie-Louise Pettersson har varit föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Expedition till: fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till: ann.fryksdahl@regeringskansliet.se

ju.da@regeringskansliet.se